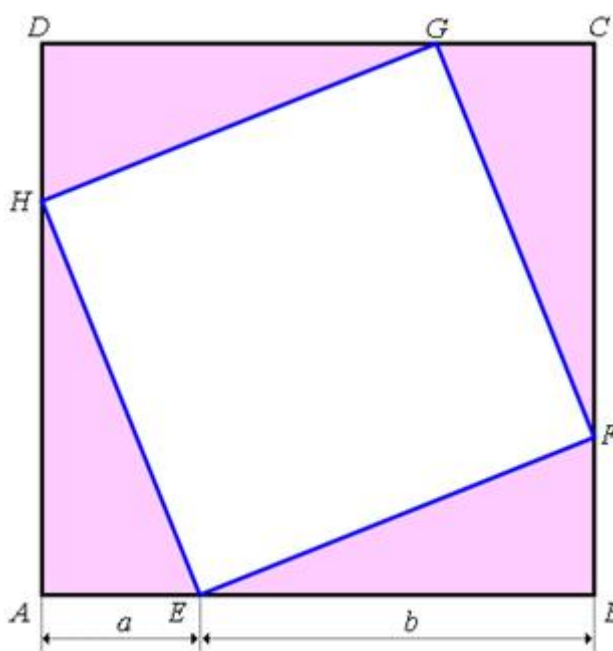

Důkaz platnosti algebraických vztahů

Využitím [geometrického řešení](#) lze také dokázat platnost některých algebraických vztahů.

Platnost vztahu, který v současné době zapisujeme ve tvaru $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$, lze dokázat s využitím obr. 11. Na něm je zobrazen čtverec $ABCD$ o straně délky $a + b$; jeho obsah tedy je $(a+b)^2$. Do tohoto čtverce je vepsán další čtverec a čtyři shodné pravoúhlé trojúhelníky. Obsah čtverce $EFGH$ přitom je $a^2 + b^2$ - tento čtverec je totiž sestrojen nad přeponou jednoho ze čtyř pravoúhlých trojúhelníků HAE , EBF , FCG nebo GDH . Všechny tyto pravoúhlé trojúhelníky mají odvěsny o délkách a a b . Podle [Pythagorovy věty](#) je pak délka jejich přepon rovna $\sqrt{a^2 + b^2}$ a tedy obsah čtverce sestrojeného nad touto přeponou je roven $a^2 + b^2$. Obsahy uvedených čtyř shodných pravoúhlých trojúhelníků jsou přitom rovny obsahu dvou obdélníků o stranách délky a a b .

Dva tyto pravoúhlé trojúhelníky lze totiž přeskládat do jednoho obdélníka.

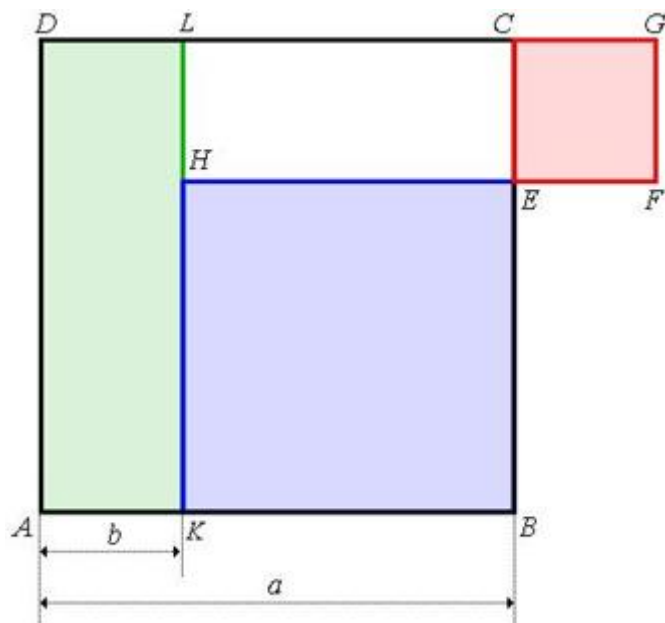
Obr. 11

Obsah čtverce $ABCD$ tedy můžeme psát buď ve tvaru $(a+b)^2$ nebo v ekvivalentním vyjádření jako součet obsahu čtverce $EFGH$ a čtyř shodných pravoúhlých trojúhelníků, tedy $a^2 + b^2 + 2ab$.

Tím je platnost vztahu dokázána.

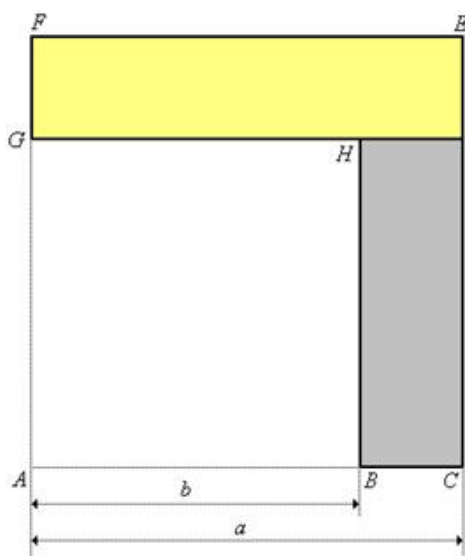
Analogicky lze dokázat platnost vztahu, který v současné době zapisujeme ve tvaru $(a-b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$. Na obr. 12 je zobrazen čtverec $KBEH$ o straně délky $a - b$ a tedy o obsahu $(a-b)^2$. Obsah tohoto čtverce přitom můžeme vyjádřit také pomocí obsahu čtverce $ABCD$, obsahu čtverce $EFGC$ a obsahů dvou obdélníků $AKLD$ a $HFGL$. Obsah čtverce $ABCD$, jehož strana má délku a , je a^2 . Obsah čtverce $EFGC$ o straně délky b je b^2 . Každý z obdélníků $AKLD$ a $HFGL$ má strany délky a a b , a proto obsah každého z nich je ab .

Přitom obsah čtverce $KBEH$ je roven součtu obsahů čtverců $ABCD$ a $EFGC$ zmenšenému o obsah obou obdélníků $AKLD$ a $HFGL$. Tím je platnost uvedeného vztahu dokázána.

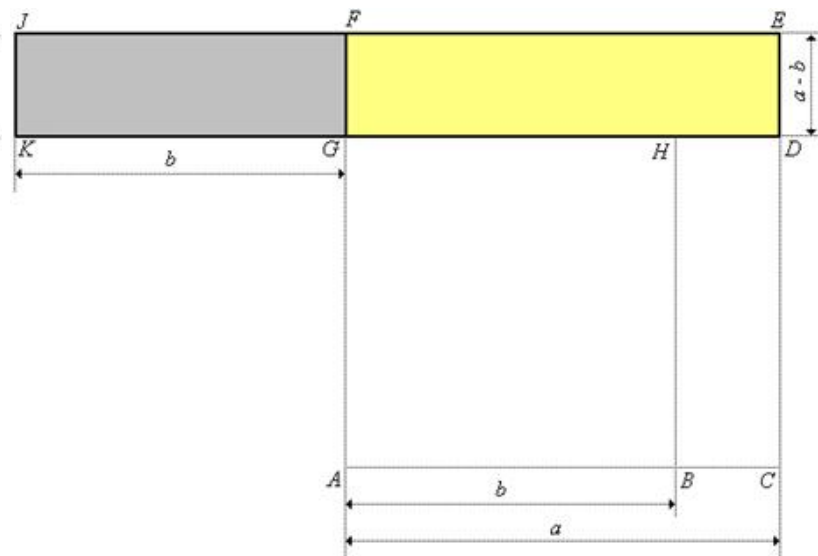

Obr. 12

Také vztah, který se v současné době zapisuje ve tvaru $a^2 - b^2 = (a+b)(a-b)$, lze dokázat geometricky. Na obr. 13 je zobrazen gnómon $BCEFGH$, který vznikl ze čtverce $ACEF$ o straně délky a vyříznutím čtverce $ABHG$ o straně délky b . Obsah gnómu $BCEFGH$ proto je $a^2 - b^2$.

Obr. 13

Obr. 14

Gnómon $BCEFGH$ lze ovšem přeskládat do obdélníka $DEJK$ zobrazeného na obr. 14, přičemž tento obdélník má stejný obsah jako původní gnómon. Obdélník $DEJK$ má přitom strany délky $a - b$ a $a + b$, tj. jeho obsah je $(a+b)(a-b)$.

Tím je platnost vztahu dokázána.

Analogicky lze dokázat také platnost vztahů, v nichž se vyskytují třetí mocniny.